

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету філології,
психології та педагогіки,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Ан Анна АГЕЙЧЕВА
«22» 05 2026 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії,
ректор університету

ОФ Олена ФІЛОНІЧ
06 2026 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»
галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
освітній ступінь «магістр»

Програма затверджена на засіданні
Вченої ради факультету філології,
психології та педагогіки
Протокол від «22» 05 2026 р. № 13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Конкурсний відбір на освітній ступінь «Магістр» галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» проводиться відповідно до Правил прийому до Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» у 2026 році.

Програма фахового вступного випробування розроблена відповідно до частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року №630, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року №600 (в редакції наказу Міністерства освіти у науки України від 21 грудня 2017 року №1648) затвердженого стандарту вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» для другого (магістерського) рівня вищої освіти від 24 травня 2019 року, а також із врахуванням запроваджених змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року №1021 з метою визначення рівня фахової компетентності вступників, їхньої здатності до самостійного творчого мислення, володіння практичними навичками у сфері образотворчого мистецтва та готовності до поглибленого науково-методичного дослідження в рамках обраної спеціалізації.

Враховуючи специфіку підготовки магістрів у галузі образотворчого мистецтва, дана програма передбачає оцінювання практичних навичок вступників через виконання композиційно-творчої роботи. Такий підхід дозволяє виявити не лише технічну майстерність, але й здатність до концептуального осмислення художніх завдань, оригінальність творчого задуму та вміння його візуалізувати.

Результати фахового вступного випробування є одним із визначальних критеріїв при зарахуванні на навчання за освітньою програмою магістратури та свідчать про рівень готовності вступника до подальшої науково-дослідної та професійної діяльності у сфері образотворчого мистецтва.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Програма фахового вступного випробування є основним документом, що визначає порядок, зміст, критерії оцінювання та організаційні засади проведення вступного випробування, які вступають на другий освітній ступінь «магістр» за спеціальністю В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» складається з наступних основних розділів:

1. Пояснювальна записка.
2. Мета і завдання фахового вступного випробування.

3. Зміст фахового вступного випробування.
4. Матеріали виконання.
5. Критерії оцінювання.
6. Форма проведення фахового вступного випробування.
7. Інформаційні ресурси та рекомендована література.
8. Додаток 1. Зразок оформлення екзаменаційного завдання.
9. Додаток 2. Список тем для виконання завдання фахового вступного випробування.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Основною метою фахового вступного випробування є комплексна оцінка рівня готовності вступників до навчання на освітньому рівні «магістр» за спеціальністю В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» через призму їхньої здатності до самостійного творчого пошуку, концептуального осмислення художніх завдань та практичної реалізації власних ідей у формі композиційно-творчої роботи. Випробування спрямоване на виявлення зрілості художнього мислення, оригінальності підходу, володіння образотворчою мовою та технічними навичками, необхідними для подальшого поглибленого фахового розвитку та науково-дослідної діяльності у сфері образотворчого мистецтва.

Завдання фахового вступного випробування:

1. **Оцінювання здатності вступника до розробки оригінальної композиційно-творчої концепції на задану тему:**
 - Виявлення вміння інтерпретувати та осмислювати запропоновану тему, формулювати власну творчу ідею.
 - Оцінка глибини розуміння теми, її актуальності та потенціалу для художнього вираження.
 - Визначення здатності до пошуку нестандартних образних рішень та оригінального візуального втілення задуму.
 - Оцінка логічності та цілісності концепції, її взаємозв'язку з обраними художніми засобами.
2. **Визначення рівня володіння різноманітними художніми матеріалами та техніками образотворчого мистецтва:**
 - Оцінка майстерності володіння обраною технікою (живопис, графіка, інсталяція, колаж тощо).
 - Виявлення знання специфіки матеріалів, їхніх виражальних можливостей та особливостей застосування.
 - Оцінка вміння експериментувати з матеріалами та техніками для досягнення бажаного художнього ефекту.
 - Визначення рівня технічної вправності та охайності виконання роботи.
3. **Оцінювання навичок композиційного рішення, колористичного бачення та образної виразності:**

- Оцінка вміння організувати елементи зображення на площині або в просторі для створення цілісної та виразної композиції.
 - Виявлення розуміння законів композиції (ритм, пропорції, контраст, домінування тощо).
 - Оцінка колористичного чуття, вміння гармонійно поєднувати кольори, використовувати колір як засіб емоційного та смислового вираження (для живописних та графічних робіт).
 - Визначення здатності створювати переконливі та емоційно насичені образи.
- 4. Виявлення здатності до передачі власного творчого задуму через образотворчі засоби:**
- Оцінка ефективності використання обраних художніх засобів для візуалізації концепції.
 - Визначення ступеня відповідності художнього втілення початковому задуму.
 - Оцінка сили емоційного впливу та смислової насиченості створеного образу.
 - Виявлення індивідуального художнього почерку та творчої самобутності вступника.
- 5. Оцінювання рівня володіння основами академічного рисунка, живопису, графіки (в залежності від обраної техніки виконання):**
- Для робіт, що передбачають рисунок, оцінюється знання основ лінійної та повітряної перспективи, пропорцій, конструктивної побудови форми, світлотіньового моделювання.
 - Для живописних робіт оцінюється володіння основами кольорознавства, технікою живопису, вміння передавати об'єм, фактуру, світло та повітря за допомогою кольору.
 - Для графічних робіт оцінюється володіння різними графічними техніками, лінією, плямою, тоном, вміння створювати виразні чорно-білі або кольорові композиції.
- 6. Визначення загального рівня художньої культури та творчого потенціалу вступника:**
- Оцінка широти світогляду, обізнаності з історією та сучасними тенденціями мистецтва, здатності до критичного мислення та аналізу.
 - Виявлення потенціалу для подальшого творчого зростання та самореалізації в обраній галузі.
 - Оцінка здатності до самостійної роботи, експериментування та пошуку нових художніх рішень.

Кожне з цих завдань спрямоване на всебічне оцінювання фахової підготовленості вступника та його готовності до навчання на магістерському рівні, де особлива увага приділяється самостійній творчій діяльності та науковому дослідженню в галузі образотворчого мистецтва.

ЗМІСТ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Рис.1. Приклад завдання фахового вступного випробування на тему: «Пошук внутрішнього спокою та гармонії», змішана техніка

Фахове вступне випробування передбачає виконання композиційно-творчої роботи на обрану шляхом обрання білету тему. Тематика роботи може бути пов'язана з актуальними проблемами сучасного мистецтва, питаннями історії та теорії образотворчого мистецтва, культурною спадщиною, екологією, соціальними явищами тощо (див. Додаток 2).

Вступнику надається можливість самостійно обрати художні матеріали та техніку виконання композиційно-творчої роботи (живопис, графіка, інсталяція,

колаж тощо). Обрана техніка повинна відповідати творчому задуму та дозволяти найбільш повно розкрити обрану тему.

Виконана робота повинна демонструвати:

- Оригінальність творчого задуму та концептуальну глибину.
- Композиційну цілісність та виразність.
- Вільне володіння обраними художніми матеріалами та технікою.
- Високий рівень образотворчої майстерності.
- Колористичне бачення та вміння використовувати колір як засіб художньої виразності (для живописних та графічних робіт).
- Рівень володіння основами академічного рисунка, живопису (якщо це є складовою обраної техніки).
- Загальну художню культуру та естетичний смак.

МАТЕРІАЛИ ВИКОНАННЯ

Вступник самостійно забезпечує себе всіма необхідними художніми матеріалами, інструментами та обладнанням для виконання композиційно-творчої роботи у вибраній ним техніці. Приймальна комісія не забезпечує матеріалами для виконання роботи.

В залежності від обраної техніки, вступник може використовувати:

- **Живопис:** фарби (олійні, акрилові, темперні, акварельні, гуаш), розчинники, пензлі, мастихіни, палітри.
- **Графіка:** олівці графітні та кольорові, вугілля, сангіна, пастель, туш, пера, лінери, закріплювач обов'язковий для робіт виконаних м'якими матеріалами.
- **Інсталяція, колаж:** різноманітні матеріали, що відповідають творчому задуму.

Перелік можливих матеріалів не є вичерпним і визначається індивідуальним творчим підходом вступника.

Завдання – композиційно-творча робота на задану тему.

Час виконання – 4 академічних години (180 хвилин).

Розмір – А3 формат (420 x 297 мм).

Робота оцінюється за 200-бальною шкалою.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання фахового вступного випробування з композиції здійснюється за двома критеріями: відповідність творчого задуму композиції заданій темі (1-100 балів); рівень застосування зображальних засобів побудови візуального образу в композиції (1-100 балів).

Підсумкові бали складаються з суми балів зазначених критеріїв (100+100=200).

Бали	Відповідність творчого задуму композиції заданій темі	Бали	Рівень застосування зображальних засобів побудови візуального образу в композиції
90-100	Високий творчий рівень. Повна відповідність творчого задуму композиції заданій темі та бездоганне розкриття теми.	90-100	Високий творчий рівень. Висока технічна майстерність, вдале застосування живописних матеріалів у побудові візуального образу.
82-89	Високий творчий рівень. Відповідність заданій темі та її вдале розкриття. Наявність деяких недоліків у побудові образів.	82-89	Високий творчий рівень. Високий рівень застосування зображальних засобів композиції. Наявність певних недоліків у виконанні окремих елементів композиції.
75-81	Достатній конструктивно-варіативний рівень. Відповідність рішення заданій темі. Майже повне розкриття теми. Наявність недоліків у побудові образів.	75-81	Достатній конструктивно-варіативний рівень. Рівень застосування зображальних засобів відповідає образному рішенню теми, але мають місце недоліки використання живописних матеріалів.
65-74	Середній продуктивний рівень. Недосконала відповідність композиційного рішення теми. Наявність недоліків образного рішення.	65-74	Середній продуктивний рівень. Задовільний рівень застосування зображальних засобів в композиції. Наявність недоліків тонального, живописного та композиційного рішення теми.
62-64	Низький рецептивно-продуктивний рівень. Сумнівний рівень розкриття теми. Наявність значних недоліків у побудові образу.	62-64	Низький рецептивно-продуктивний рівень. Значні недоліки в застосуванні зображальних засобів. Низьке володіння живописними прийомами та матеріалами.
1-61	Недостатній рецептивно-продуктивний рівень. Композиційне рішення не відповідає заданій темі.	1-61	Недостатній рецептивно-продуктивний рівень. Відсутність навичок володіння зображальними засобами композиції.

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Фахове вступне випробування для вступу на освітній ступінь «магістр» зі спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» (в контексті відповідної галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки») проводиться **в один етап в очній формі**.

1. Реєстрація на фахове вступне випробування:

- Реєстрація для участі у фаховому вступному випробуванні здійснюється вступником онлайн через особистий кабінет вступника на офіційному веб-сайті.
- Під час реєстрації вступник заповнює необхідні персональні дані та обирає одну із запропонованих трьох різних дат складання фахового вступного випробування, що визначені графіком основної сесії.
- Після успішної реєстрації вступник отримує підтвердження та інформацію про місце, дату і час проведення обраного ним дня фахового вступного випробування.
- Особи, які претендують на навчання за державним замовленням (бюджет), беруть участь у фаховому вступному випробуванні на загальних підставах у визначені графіком дати.
- Особи, які планують навчання на контрактній основі, також проходять фахове вступне випробування у визначені графіком дати та реєструються через особистий кабінет вступника, обираючи зручний для них день складання. Результати фахового вступного випробування є однаковими та враховуються як для претендентів на бюджетні місця, так і для контрактної форми навчання.

2. Графік проведення:

- Графік проведення основної сесії фахового вступного випробування оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти не пізніше встановлених термінів прийому документів.
- Вступник самостійно обирає одну із запропонованих дат для участі у фаховому вступному випробуванні під час реєстрації на фахове вступне випробування в особистому кабінеті вступника. Зміна обраної дати після завершення подання заяви можлива із допомогою члена приймальної комісії в індивідуальному порядку за наявності поважних причин.

3. Процедура проведення фахового вступного випробування:

- У визначений день та час вступники прибувають до вказаної аудиторії, маючи при собі документ, що посвідчує особу.
- Представники приймальної комісії здійснюють ідентифікацію вступників та показують місце де знаходяться білети із темами завдання.
- Абітурієнт має самостійно витягнути свій білет, отримати тему і пройти на зручне спеціально відведене місце для виконання завдання.
- Переобрання білету, та теми завдання заборонено!
- Вступники готуються до фахового вступного випробування прикріплюють папір на мольберт за допомогою малярного скотчу, або ґудзиків. Перевіряють стан заточеності олівців, наявність води для водяних технік виконання завдання. Усі необхідні для виконання завдання матеріали вступники приносять самостійно.
- Роботи абітурієнт не підписує і не робить ніяких додаткових рисунків на полі аркуша як робочої сторони, так і зворотної.

- Представник екзаменаційної комісії має зашифрувати кожну роботу і поставити штамп.
- Час, відведений на виконання рисунка, становить 4 академічні години (180 хвилин). Відлік часу починається після оголошення початку фахового вступного випробування.
- Протягом часу виконання роботи вступникам забороняється спілкуватися між собою, користуватися фотографіями, репродукціями, електронними пристроями та будь-якою сторонньою допомогою. Порушення цих правил може призвести до дискваліфікації.
- Після закінчення відведеного часу вступники самостійно здають свої роботи представникам екзаменаційної комісії.

4. Дії під час повітряної тривоги:

- У випадку оголошення сигналу повітряної тривоги під час проведення творчого конкурсу, процес виконання робіт негайно призупиняється.
- За вказівками представників приймальної комісії та відповідальних за цивільний захист, вступники організовано переходять до найближчого укриття, визначеного планом евакуації закладу освіти.
- Після закінчення повітряної тривоги та отримання дозволу на повернення до аудиторії, час, що залишився до завершення фахового вступного випробування, продовжується на відповідний проміжок, витрачений на перебування в укритті.
- У випадку тривалої повітряної тривоги, що унеможливило завершення фахового вступного випробування у визначений день, приймальна комісія приймає рішення щодо подальших дій (наприклад, перенесення завершення фахового вступного випробування на інший час або день, що буде доведено до відома вступників офіційними каналами зв'язку).

5. Оголошення результатів та апеляційні дії:

- Після завершення фахового вступного випробування всі роботи передаються на оцінювання екзаменаційній комісії.
- Результати фахового вступного випробування оприлюднюються на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти у визначені терміни.
- У разі незгоди з отриманим результатом, вступник має право подати апеляцію протягом встановленого терміну з моменту оголошення результатів.
- Апеляція подається в письмовій формі на ім'я голови приймальної комісії (за встановленим зразком).
- Розгляд апеляції здійснюється апеляційною комісією, склад якої затверджується керівником закладу освіти.
- Під час розгляду апеляції перевіряється дотримання процедури проведення фахового вступного випробування та обґрунтованість виставленої оцінки відповідно до затверджених критеріїв оцінювання.

- Рішення апеляційної комісії є остаточним і оскарженню не підлягає. Результати розгляду апеляції доводяться до відома вступника офіційним письмовим повідомленням або через особистий кабінет вступника.

Ця форма проведення фахового вступного випробування забезпечує прозорість, об'єктивність та рівні умови для всіх вступників, а також враховує можливі непередбачувані обставини.

На фаховому вступному випробуванні забороняється використання мобільних телефонів та інших пристроїв.

Для участі у фаховому вступному випробуванні обов'язково мати паспорт!

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Амін Д. Анатомія для художників: Наочний посібник із зображення людського тіла. Київ : ArtHuss, 2022. 304 с. ISBN 978-617-8025-21-2.
2. Берджер Д. Як ми бачимо / Джон Берджер. – Харків: IST Publishing, 2020. – 176 с.
3. Гілен П. Креативність та інші фундаменталізми / Паскаль Гілен. – Харків: IST Publishing, 2019. – 112 с.
4. Кваст С. Графічні стилі: Від вікторіанців до хіпстерів / С. Кваст, С. Геллер. – Київ: ArtHuss, 2019. – 288 с.
5. Клименюк Т. Креслення. Рисунок / Тетяна Клименюк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. – 244 с.
6. Луміс Е. Як досягти успіху в рисунку. Київ : ArtHuss, 2025. 160 с. ISBN 978-617-8425-25-8.
7. Сухенко В. Академічний рисунок [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / Віктор Сухенко ; Нац. акад. образотвор. мистецтва і архітектури. - Київ : Амадей, 2016. - 231 с.
8. Синєпутова Н. Композиція. Тотальний контроль / Наталія Синєпутова. – Київ: ArtHuss, 2019. – 240 с.

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва,
кандидат мистецтвознавства, доцент

Тетяна ЗІНЕНКО

Гарант освітньої програми

Тетяна ЗІНЕНКО

СПИСОК ТЕМ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

1. **«Відновлення та відбудова: погляд у майбутнє»:** Художнє осмислення процесів відновлення зруйнованих територій та надії на майбутнє України.
2. **«Герої козацької доби»:** Образне втілення постатей видатних козацьких лідерів та їхніх подвигів.
3. **«Голоси війни: особисті історії»:** Візуалізація емоцій, переживань та долі людей, зачеплених війною в Україні.
4. **«Еволюція українського орнаменту»:** Образне представлення розвитку та трансформації українських народних орнаментів.
5. **«Екологія душі: гармонія людини і природи»:** Загальнолюдська тема, що може бути розкрита через призму українського світогляду та ставлення до природи.
6. **«Київська Русь: велич та спадщина»:** Образне відтворення атмосфери та культурних досягнень Київської держави.
7. **«Культурна спадщина під загрозою»:** Образне представлення руйнування культурних пам'яток та необхідності їх збереження.
8. **«Місто як відображення епохи»:** Образне представлення міського ландшафту України як носія історичної пам'яті та сучасних змін.
9. **«Музика в образах»:** Візуальна інтерпретація української народної або сучасної музики.
10. **«Незламність духу: Україна в боротьбі»:** Образне відображення стійкості, мужності та єдності українського народу в умовах сучасних викликів.
11. **«Образи української революції початку ХХ століття»:** Художнє дослідження подій та постатей Української Народної Республіки.
12. **«Символізм кольору в українській культурі»:** Творче дослідження значення та використання кольорів в українській традиції.
13. **«Сучасне мистецтво в діалозі з традицією»:** Художнє дослідження взаємодії між сучасними мистецькими практиками та національною культурною спадщиною.
14. **«Театр як дзеркало суспільства»:** Художнє осмислення ролі театру в українській культурі та його відображення сучасних проблем.
15. **«Трагічні сторінки історії України (Голодомор, репресії)»:** Художнє осмислення важливих історичних подій, що залишили глибокий слід в національній пам'яті.
16. **«Українське бароко: духовність та декоративність»:** Візуальна інтерпретація характерних рис українського барокового мистецтва.
17. **«Міфи та легенди давньої України»:** Візуальна інтерпретація образів української міфології (Мавка, Лісовик, Перун тощо).